

Womhaj Bóh!

Ciślo 35.
1. sept.

Lětnik 11.
1901.

Szerbiske njedzeliike łopjenka.

Wudawaju ło kóždy hobotu w Smolerjez knihiczišcezetni w Budyšinje a łu tam dostać sa šćtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

13. njedzela po światej Trojizy.

Matk. 12, 41—44.

W starym ťeznju dženšnišceje njedzele nam našch Knjes Jeŝuŝ Khrystuŝ pšchirnanje wo ŝmilnym Samaritŝkim powjeda. Tón ŝamy njeje jeno njeŝoŝowneho podróžnika, kiž bėŝche mjeŝ rubježnikow padnył, wobatil a wotŝladal, ale teŝ hoŝpodarjeje, pola kotrehoŝ dyrbejeŝe jeho woŝtajicŝ, pjenjeŝy dał, ŝo by tón ŝamy franjeneho pytal. Potajŝkim ujeje jeno prozu a cŝaŝ, ale teŝ pjenjeŝy ŝa ŝwojeho bliŝkeho woprowal a nam ŝ tym w dawanju ŝwėdeceenje woŝtajil. Tajŝe ŝwėdeceenje wo dawanju nam tón Knjes teŝ w našchim dženŝniŝchim tezeŝe pšched woŝzi ŝtaji. To je nam jena khuda wudowa dała, kiž bėŝche dwė ŝherpatzy do Boŝeho kaŝeŝa poloŝila. A ŝ tym je nam wona ŝwėdeceenje w dawanju dała. Prashesh ŝo ŝnano, mój luby kŝeŝeŝano? Haj, ja wotmolwju, twoje prashenje je wopolaŝmo, ŝo je cŝi trjeba, wot njeje wuknyeŝ, kał maŝch dawaeŝ. Pŝchetoŝ kaŝ nimale wŝchitzy ludŝo, tał drje teŝ ty ŝebi myŝliŝch, ŝo mőžemy dawanje jeno wot bohatych ludŝi wuknyeŝ, dokełŝ mőža woni wjele dawaeŝ. Ale to je wulki blud. Pŝchetoŝ ty hladach jeno na dar, kiž je daty, a licŝiŝch pjenjeŝy, kotreŝ ŝu ŝhromadŝene, ale njehladaŝch na ruku, kiž je dar dała, a niŝ do wutrobny, kiž je ruku ł dawanju wupŝeŝtreła. Teho dla wukni wot Jeŝuŝa, ŝchtoŝ tebe w dženŝniŝchim tezeŝe wueŝi, mjenujzy: Teŝ najmjeŝiŝchi dar je wulki pŝched tym Knjesom,

hdŝŝ jón 1) khuda ruka a 2) bohata wutroba dawa.

1) Khuda ruka. Naŝch Knjes Jeŝuŝ Khrystuŝ bė ŝwoje wŝlednje pŝedowanje w Jeruŝaleŝkim tempłu dŝerŝal. Na to ŝydnŝy ŝo napschecŝiwo Boŝemu kaŝeŝeŝi, kiž pŝchi tempłowych durjach ŝtejeŝe, a pŝchihładowaŝe, kał ludŝo dobrowolne dary do Boŝeho kaŝeŝa ŝkladowachu. Cŝeho dla cŝinjeŝe to? Chŝyŝe wón wjedzeŝ, kał wjele pjenjeŝ bu ł lepŝchomu tempłoweje kaŝy nahromadŝene? Ał, wón dawanju jeno teho dla pŝchihładowaŝe, ŝo by ludŝi na jich plodach, t. r. na jich darach ŝpőŝnal. Skladnolceŝ ł temu ŝo ŝa jara hódna byeŝ. Pŝchetoŝ wjele ludŝi bėŝche w tempłu na njeho poŝluchało a dŝeŝe nełto nimo njeho ŝ durjemi won. Mjeŝ nimi wjele bohatych. Kał rjenje klineŝachu ŝlėbornati a ŝlotati, kotreŝ jich ruki do Boŝeho kaŝeŝa puŝeŝachu! Ale Jeŝuŝ žane ŝłowecŝto ł temu njeprajeŝe. Skłoneŝnje jena khuda wudowa pŝchihłedŝchi dwė ŝherpatzy do Boŝeho kaŝeŝa poloŝi; teŝ ŝezimiteŝ mały pjenjeŝk. Skoro ŝradŝu małaj kopornikaj do Boŝeho kaŝeŝa padnyŝtaj, kaŝ byŝtaj ŝo hałbowałoj mjeŝ wulkimi ŝlėbornitami a ŝlotatami. Šchto na njeŝ kėdŝbowaŝe? Jeŝuŝ, haj, wón ŝawoła ŝwojich wueŝownikow ł ŝebi, kaŝ by jim chŝyl neŝchto woŝebne abo waŝne ŝjewieŝ, a dŝeŝe ł nim: „Tuta khuda wudowa je wŝazy do Boŝeho kaŝeŝa poloŝila, dyŝli wŝchitzy, kotŝiŝ ŝu nuts kladli; pŝchetoŝ woni ŝu wŝchitzy wot ŝwojeho ŝbyłta nuts kladli, tuta pał je wot ŝwojeje khudoby wŝchitko, ŝchtoŝ mjeŝeŝe, to je wŝchitku ŝwoju ŝiwnoŝeŝ nuts poloŝila.“

Najle je to dżiwne waschnje dary wajicz! Małaj kopornikaj khudeje wudowy tón Knjes sa wjetschi dar dżerzi, dżyli wulku hromadu kłébora a kłota wjele bohaczkow. To so sda wopaf bycz a je tola jara prawje žudżene. Pšchetoz kajki wopor bęšche to sa bohaczkow, kłéborkit abo kłotaf prjecz dacz, hdyž jim hiščeže što abo tyšaz krocž taf wjele šbytkne wošta. Tajki wopor woni nječžujachu, a teho dla bęšche sa nič dar jara mały, a potajkim jich wopor pšched Bohom jara žnadny. Ale khudej wudowje ničžo wjazy šbytkne njewošta, jako bę šwojeje pošlednjeje šcherpatzy woprowala. Wona bę šwoju zyku žiwnošč, šwoje zyke samoženje woprowala, a taf jedyn wopor pšchinješla, kotryž dyrbješche jej jara čžežko padnyč, a teho dla bę tajki wopor sa nju, potajkim tež pšched Bohom jara wulki. Haj, tež najmjejšchi dar je pšched tym Knjesom jara wulki, hdyž jón khuda ruka dawa.

Kaf wjele płaczi twój dar pšched tym Knjesom, kotryž ty do Božeho kashčęza kładžeš, mój luby kšesčęzijano? Boži kashčęz je tež tu pola naš postajeny. Wón nješteji jeno jako woprawdžity drjewjany kashčęz je želešnymi samkami tu a tam w zyrkwjach, ale njewidomny Boži kashčęz je tež postajeny, hdyžkuliz a hdyžkuliz so kollekt hromadžuje k lępschemu twojeje zyrkwje abo Gustaw-Adolfskeho towarštwu, k lępschemu mišionitwu mješ židami abo pohanami, k lępschemu mustawow diakonikow abo druhich mustawow smutskowneho mišionitwu, i zyła hdyžkuliz a hdyžkuliz so dobrowolne dary šberaju k roščęrenju a a natwarjenju Božeho kraleštwa a k wotpomhanju čželneje a duchowneje nušy w kšesčęzijanskej zyrkwi. Kelko kładžeš ty do tuteho njewidomneho Božeho kashčęza? Do tamneho Božeho kashčęza w Jerusalemskim templu wjele bohattych wjele škladowasche. Do Božeho kashčęza naščeje kšesčęzauščeje zyrkwje jeno mało bohattych wjele škladuje a wjele bohattych jeno mało dawa. Šdyž pať tamnych bohattych bohate dary pšched woczomaj teho Knjesa žaneje huady namakale nješbu, kaf wjele mjenje budža našchich bohattych khude dary pšched nim płaciz! O, so bychu tola wščitzy, kotřiz po šwojim samoženju njedawaju, wopomnili, so jich pšchichodny žudnik jich stupe dary widži! Do tamneho Božeho kashčęza w Jerusaleme je khuda wudowa dwę šcherpatzy položila, to bęšche jeje zyke samoženjo, potajkim jara bohatty dar. Šsu dary tych khudych, kotřiz mješ wami bydla, tež taf bohate? Bohu žel to wo wšchitkich prajicz njemožemy, ale i najmjejšcha wo někotrych khudych, kotřiz Božemu kraleštwu šwoje male samoženje wopruja. Žim k troščtej móžu prajicz, so šo njetrjebaja pšched tolerjemi abo kłotakami bohattych hańbowacz; pšchetoz tón Knjes, tón prawy žudnik njehlada na khudy pjenježk, ale na khudu ruku, kotraž je jón dala, a wulki wopor khudeho po bohastwje šwojeje huady šaplaczi. Pšchetoz pšched tym Knjesom je tež najmjejšchi dar wulki, hdyž jón khuda ruka dawa.

2) Bohata wutroba. Tajku wutrobu męješče khuda wudowa, hewať njebudžišče temu Knjesej, Bohu Žraelskemu tajki wulki wopor pšchinješla. Čžeho dla njewobkhowa šwoje pošlednje pjenježki sa šwoje khude potrebnosče? Do Božeho kashčęza šwoje pošlednje pjenježki položila. A Božej čžesčęzi nałoži šwoju zyku žiwnošč. Wona njechafche ničžo sa šwoje męč. Wona męješče došč u Božej huadze. Žejna wutroba i Alšesom špęwasche: „Šdyž ja jeno tebe mam, dha ja ničžo njerodžu wo njebješa a semju. Šacz runje mi čželo a dušča šawutšitej,

dha wšchaf šy ty, Božo kóždy čžaš mój wutrobny trošcht a mój džel.“ (Pš. 73, 25, 26.) Taf bę wona bohata w Bohu, bohata w šwojej lubosčzi k Bohu. A teho dla woprowasche wona wšchitko, ičtož męješče. Ale njebę to njemudreje? Wona dwę šcherpatzy do Božeho kashčęza položila. Čžeho dla njeje i najmjejšcha jenu šcherpatku šama sa šebje wobkhowala? Njeby to pšchi jeje wulkej khudobje mudrišcho byto? Taf šwětmi lieža, niz pať pobožna dušča. Wona bę žnano hižo w šwojim žiwjenju našhonila, so je „tón Knjes wyšoki hród khudeho, wyšoki hród w čžašu nušy“ (Pšalm 9, 10.), a „nan šyrotow a žudnik wudowow“ (Pšalm 68, 6). Wona węješče węrenemu kłowu teho, kiz bęšche prajit: „Ša čže nuščy wopuščęzicz ani ničdy čže škomdžicz“ (Šebr. 13, 5), a špęwasche i džęczazej dowęru we wutrobje kaž David: „Tón Knjes je mój pašnyč, na ničim ja nušu nješmęju“ (Pšalm 23, 1). Tež w tutym nastupanju bęšche wona bohata w Bohu, bohata we węre do Boha. Teho dla je wona tež mohla bjes bojosče a starosče šwoju pošlednju šcherpatku temu Knjesej woprowacz. Haj, tež khudych dary šu bohate, hdyž je jich wutroba bohata!

Teho dla nješamotiv, mój luby kšesčęzijano, šwoje male dary sa Bože kraleštwu se šwojeje khudobu! Kaf wjele ludzi je šwoju khudobu šamo šawinowalo, pšches to, so nješbu w prawym čžašu lutowali a niz hromadžili, ičtož šu šbytkne męli, ale šu so pšhečžinili! A kaf wjele ludzi taf khudzi nješbu, kaž praja. Žich mōšchnja taf khuda njeje, kaž wutroba. Žich wutroba wišy na mamonje, na šestich kublach, kotrež jeno mōšchnje, kashčęze, kšamory, pinzy, lubje a brožuje napjelnjeja, wutrobu pať prošdu woštajeja. O, kaf khudzi šu wšchitzy, kiz žaneje lubosče k Bohu nimaja! Někotři khudzi pať, kiz teho Knjesa lubuja, bychu rad k jeho čžesčęzi woprowali, ale woni pšhežo šdychujaju pokni starosče: „Šchto budžemy jęšč, ičto budžemy pieč, ičto budžemy šo wobłecacz?“ Tajkim pať węra wjele bóle brachuje, dżyli čžafne kubla. Čžeho dla šo taf staraczę, wy małowęriwi, hdyž macze w njebješach Wótza, kiz derje wę, čžehož wy trjebaczę? O, kaf khudzi šu wšchitzy, kotrymž prawa węra do Boha pbrachuje! O, węčeže do našcheho Knjesa Žejom Kšrysta, kotryž, hač runje bęšche bohatty, wšchaf khudy bę wasche dla, so byščeže wy pšches jeho khudobu bohaczci byli. A wón waš wobohaczci pšches šwoju huadu wasche dary budža pšched nim wulke.

Šamjeń.

Pucjowanie po Bozim pišmje

abo

tajle myšle nadeńdžek, Bože kłowo čitajo.

Podawa šwěrmu čitaf „Pomhaj Wóh-a“.

1. knihi Wóšfajow, 25. staw.

(Potraczowanie.)

Šaaf, hdyž bę šam trochu njelepy w naležnosčach wšchědneho žiwjenja a tu nětajku šepjeru trjebasche, kšilešče šo k Člawej, dofelž bę tón kšrobly a šwažitwy; pódla męješče i Božej radu jenož žnadnje abo žnano zyke nješnaty jcho ja teho, kotryž ma Bože kšubjenje namřecz a bycz i wječhom w kšobje. Nebekka pať wabješche Šaluba k šebi, dofelž bę čžiči a pęny młodženz k maczeri šo liščežy, a njerodžęche wo štarichim, štajnje po hoatnje kłodžazym hrubym bratru; wšchaf wona tež derje šnajesche, so je młódišči Knjesowy wujwoleny. Taf drje je tež wona jcho rošwucjowala wo wotpohladach, kotrež ma Wóh i nim, a je w nim myšle wubudžila, so by šebi wot bratra dať prawo přenjeho narodženeho wotšupicz.

ryadow žana kula ujetrechi. Widzjachmy wjele jatych Francuzow, kotrychž nimo naš wjedzechu. Powjedachu nam tež, so budže njeprcheczel bórti zyle sbiti a so budže dyrbjecž do Belgijske twóchnyč. Wyšychy nam našdala belgijske hory potasachu; běchu jenož někotre hodžiny wot naš šdalene. Wječor wotoko 1/2 10 hodž. dosta našca žyla kompagnija hospodu w jenej bródzi a wowerzeim. Stadto wozowow běche w hródzi. Te so naš bojachu, so tak na seženu horje skalachu. Tež ja dyrbjach w hródzi pichenzowacž. Njebojtachmy sažo nicžo k jědži. W nozy pak běchu někotři něščto k jědži pytajo winowu pinzu wušlědzili a wjele wina namakali. Duž běchmy rano wščitzy trochu sturjeni.

Na dnju 1. septembra rano sahe stawachmy. Chychchmy hebi kšofej jwaricž, pschetož mějachmy hiščeže něščto w torništre. Běchmy hebi we wšy na pucžach wšhnye sadžěłati. Ale nadobo pichijěcha adjutant w spěschnym jechanju k našchemu polkownikaj a hnydom so wscho do brónjow swota. Wostajiwichi wšeho dyrbjachmy hnydom dale. Duž čehnjechmy zyle bjes brědanija, wupichmy jenož něščto wina, kž mějachmy hiščeže žobu. Wšchede wšy dyrbjachmy wšitke swoje wacžofy wotpologicž, patrony, kž mějachmy w torništre, sawatichmy do swojich mantlow a wjachmy žobu. Čži, kotřiz hubjenje kšodžachu, dyrbjachu i rjada wustupicž a pschi torništrach jako štražnyz woiťacž. To pak chychche najradšcho kždy byčž, dolečž i wštosęžu wjedzachmy, so tutón džek něščto sa džěło dostanjemy. Běchmy džě dwa dnje w rezervje byli a tutón džek běche nětko rjad nad nami.

Dyrbjachmy zyle do přědka, rnyy pucž na njeprchecžela. Čehnjechmy w spěschnym maršchu a pschiuđzechmy přechš město Douzy. To běche rjane, ale hižo žalópnje šfónzowane město. Ğdžžž běchmy psches město, pschiuđzechmy hižo přeni sakižy třělzy najad, tež ranjeni Wajercjo.

Na dobo so wot sady wotajche: „Š dróhi dele! Š dróhi dele!“ A hnydom pschijědže žyla sakiťa artillerija w tajsim skoku, kaž to hiščeže ženje widžal nješhym; konje běžachu, tak wjele hačž móžachu sarałowacž; to běche wopravdže hroiny napohlad, a semja so žyla tšchafěse. Š teho móžachmy špójnacž, so je pomoz nusna. Hiščeže šhwilu džechmy potom po dróhi, ale bórti dyrbjachmy na prawu stronu i dróhi dele na pola. Kšosežechmy so do kompagnijow, běžachmy pschezo w skoku na horu, a pschi tym naš hižo kšětro i granatami postrowjachu. Wajercžy nam hižo napschecžo pschiuđzechu, kž běchu pschecžimo njeprchecželej pschekštabi byli. Někotrym běchu hižo patrony wušchle. Tež našcha artillerija běche njes tym do wuštosęžow pschijěšta. Běche hižo wšele toni a muž šhubita, dolečž běchu jej francuzszj pęchęžy na ščiji pschijěchli a my jim hiščeže njeběchmy pomhačž móhli.

(Pokráčowanje.)

Wšchelake i bliska a i dalosa.

— **Rědžetu 2. septembra**, tola nje njeđelu, kaž so tydzenja pšchach, šmėje so šwjedžen Gustav-Adolfšeho towarštwu we Wulřich Šdžarach. Ššerbike přėdowanje šmėje šnjes sarať Mrťšal i Ğrodžičęža. Šwěchelake je, so so pružy a sakižy duchowni pschi tajšich šwjedženjach podpjećaju, kaž běche to tež pschi mišionškim šwjedženju we Łahu.

— **Po ludicženju 1900** wucziri wobydleštwu Šakškeje 4,199,758. Wone wo 412,070 naročje. W žylym němjštim kšęorsawje je so wobydleštwo hačž do 1. dezembra 1900 wot 52,279,901 na 56,345,014 pschijporiko, to je wo 4,065,113. **Po wotrjeknych hejtmansřawach pschiuđže** na Draždžanske 1216,044, na Lipsčanske 1059,273, na Kamjeniske 791,896, na Zwickanske 727,453 a na Budyske wotrjekne hejtmansřtwu 405,092 wobydlerjow. Najbóte je wobydleštwu w Draždžanskim wotrjeku rosčlo, potom pschiuđže Lipsčanske. Ğenicžy w Freibergškim hamřim hejtmansřtwje je wobydleštwu wotebjerało. **Po rodže** běche 2032,437 mužšich a 2157,321 žonšich. Na města pschiuđže 2100,475 wobydlerjow, na kraj pač 2099,283. **Šotajsim** měščanske wobydleštwu pschewazi. To i teho pschiuđže, so je so w posłėdnim čažhu wjele wřow k městam pschisamčlo. **Lipsk** ma 455,089 wobydlerjow, **Draždžany** 395,349, **Kamjenizy** 206,584 a **Budyschjin** 26,024.

— Š radočęžu křychimy, so šnjes sarať Keller w Boričęži, kotryž je so jako Němz na herbřku sarač pomolať, herbřki wuknje. Bóh žohnuť jeho šhwěrne přėdowanja a wěseje kždy so nad tym šwěcheli, so hebi wón praťi, so njemóže bjes šnajonšicže ššerbsteje rēče herbřku sarač sactč.

Žednore hlořy.

Šso štorči hižo najhmye
Ma plodach bohate,
Duž wotučž, šhwalba, wješele
A čzucže džakomne.

Šlaj, kat so křychęči šahroda
Še šadom ličkatym;
Šój, wola škalna winiza,
Šój, bohata ja šym.

Šaj, i šlina šenje wuryte
Žně dom so wıtaja,
A šemjaki kraj šęiřwne
Wšchēm hubam šęškřdža.

Šajnt i nowa hōni wješobu,
Šat dawa rybčęku,
Šur i plodami dom šawozy
Ša šymu potřebnu.

Duž šhwaleče rjany rōžownik,
Šchťōž lubo šwětku ma;
Mę posbēhajmy našymnit,
Kiž plđb na blđdo da!

Šsluřba diaconšřow.

W šfabřikšim měčje ležęche šhospodať, kotryž běche přjedy w šęichich wobitejnoščach byl, na šmiertnym ložu, wot Bōha wotpadnjem a wo nicžo wjazy njerodžo. Wón běche wudowz. Wōšadna diaconšřa jeho hladajše, džeržęše jeho male šhospodařštwu hromadže a pyťajše na džęcęoch macřěnu šflužbu bolonjecž. Šhory da hebi tule lubošę wopolařowacž. Šako pak jemu diaconšřa něščto wo žorke lubošę wotjedbaše, bu wón hńėwny a to wotpolařa. Duž njenadžizy jeho džowęčęřta šhori, na štorčęž wón i žylej wutrobu wšchale. Diaconšřa nětko wobęju hladajše. Džęcę wumřje. Wona čęłmu křchulku šęschł, prošęeche bohatty wō někotre myřtowe haložki a nawij wēnz a jón nanej poda. Duž bu twjerda wutroba pschewinjena. Jeho wocži so šulšowachętej. Wón diaconšřy ruku poda a praťi: „Ša džęje napřchęčęřwo štejecž njemóžu! Pračęje mi tšchotowaze šłowo wo wēcznej lubošęž Bōžej a modlęje so šo mm!“ Š šhwalenjom je tōnte muž wotřal šchōł. — Druhđže namařamy w privatnej šhorowni wōšębnęho šhoreho, kž měšęche wjele brjėdow, šęčęhwi jeho lōššeho žiwjenja. Škaž hūřto by diaconšřa jeho rany šawjařowaka, by wón hroiny šakrowať. Diaconšřa prošo na njeho hladajše, ale njelęčęše. Šak to někotre dny džęčęche. Šako jeho sažo šumo šawjařowajše, wón i nowa šakrowajše. Diaconšřa wot šwojeho džęka hory njepohlada, pschetož bjes teho so by to čzyla, běchu jej šyly do wočow štipile. Šena šylša do rany padže. Šhory to widžęche a čzujęche. Wón praťi: „Ššym njepřawo čziniť, wodajęje mi! Šane šakrowaze šłowo wjazy psches mój ri njewuňdže.“ Wot teho čzaka bē wón čzichi, kaž běche jeho wotřladarka čzicha byla. To je přėdowanje, i šotrymž přawa diaconšřa bjes šłowow tyčđ dobudže, kotřiz njewēřja do šłowa Bōžeho. Ale tež šłowo, řęčane w přawnym čzažu, je drože kaž šlote jabłko w šłębornej šchli. — W lazarečje čęčęto šranjenty wōšłėdnjey hodžiny napřchęčęžo džę. Jeho towarščjo wot šamyčđ bološęřow čzivilowani šu měřni; ale na jeho woblicę potařuje so šmřškomna potajna nuša. Něčęčž wón njemóžęše, pschetož wón běche psches ščiji řšłenty. Diaconšřa jemu 90. psalm čzitaše. Šako wona k ščtuežzy pschiuđže: „Šakče šłošęje postajřich ty pschēd so, našche potajene hřęchi na šwětko pschēd šwoje woblicę“, so wón štrōži a šatšępota a wštorčęži lędy įrořhulšwje šłowa: „Wopaf pschisahať! Wopaf pschisahať!“ Jeho šwėdomje bu psches to kaž wot helřęe čzivil wuřwobodžene. Wón bu měřniřchi. Diaconšřa po duchownęho pōkřta. Ščto je šhory hiščeže i nina řęčal, njewēm. Ale wón w rošlčęžu šwřaty šakřament wuřiwajše a w měřje hiščeže šamy džęń wuřny.

Něščto i rošpomınanju.

W rukomaj mojęho šbōžniku čzyl živy byčž a wumřęčž, tam jenicžzy šym doma a derje šhowany.